Sosiaali- ja terveysvaliokunnan etäkuuleminen

HE 134/2024 vp

Asiakas- ja potilasturvallisuuskeskuksen johtaja, potilasturvallisuuden professori Tuija Ikonen

13.11.2024 klo 11.00

Asiakas- ja potilasturvallisuuskeskus
Klient- och patientsäkerhetscentret

ASIAKAS- JA POTILASTURVALLISUUSKESKUS | KLIENT- OCH PATIENTSÄKERHETSCENTRET

Asiakas- ja potilasturvallisuuskeskus ei kannata hallituksen esitystä

- Puutteet hoitoon pääsyssä ovat kansainvälisessä vertailussa Suomen palvelujärjestelmän heikkous (OECD, 2023). Toimien tulisi suuntautua hoitoon pääsyä parantavasti - ei heikentävästi.
- Esitys ei ole Orpon hallitusohjelman tavoitteiden mukainen tai yhtenevä palvelureformin, Hyvän työn ohjelman tai digitalisaatiostrategian tavoitteiden kanssa.
- Myönteisiä vaikutuksia henkilöstön saatavuuteen ja ostopalveluiden käyttöön ei voi osoittaa, myönteiset vaikutukset kustannuksiin ovat ohimeneviä, jos niitä edes saavutetaan.
- Esityksen toteutuminen uhkaa pidentää hoitoon pääsyä, aiheuttaa viiveitä tutkimusten ja hoidon oikea-aikaisessa saamisessa sekä lisää riskiä sairauksien pahenemiselle.
- **Viive hoitoon pääsyssä heikentää potilasturvallisuutta ja lisää hoitoon liittyvien haittojen riskejä etenkin haavoittuvassa asemassa olevien parissa.**
- Vaikutukset palvelujärjestelmän kustannuksiin, kokonaisuuden toimivuuteen, väestön terveyteen ja toimintakykyyn sekä yhdenvertaisuuteen ovat negatiiviset.

Asiakas- ja potilasturvallisuuskeskuksen asiantuntijanäkemys 1/2

- Esitetty muutos toimii vastoin sote-uudistuksen tavoitetta vahvistaa perusterveydenhuoltoa ja parantaa hoidon porrastusta. Hyvinvointialueiden rahoituksen vähentäminen hoitoon pääsyä hidastamalla ei ole ratkaisu terveydenhuollon henkilöstöpulaan tai kustannuspaineisiin, vaan toimii päinvastaisesti.
- Hoitoon pääsyn viiveet perusterveydenhuollossa voivat lisätä terveydenhuollon epätarkoituksenmukaista tai hukkakäyttöä, kuormittaa päivystystä sekä purkaa patoutunutta hoitotarvetta erikoissairaanhoitoon.
- Sairauksien ennaltaehkäisy ja varhainen toteaminen sekä oikea-aikainen ja tarpeenmukainen hoito johtavat pidemmällä aikavälillä pienempään resurssitarpeeseen kuin hoitamattomat sairaudet ja oireiden edetessä akuutit kiireellistä hoitoa vaativat tilanteet.
- Hoitoon pääsyn hidastuminen lisää eriarvoisuutta ja kasvattaa terveyseroja kohdistuessaan työterveyshuollon ulkopuolella oleviin ja vaikuttaessaan voimakkaimmin haavoittuviin kansalaisiin. Se asettaa kansalaisia yhä suurempaan eriarvoisuuteen myös ohjatessaan maksukykyisiä asukkaita pois julkisen sektorin perustason palveluista yksityisen palvelutuotannon pariin.

Asiakas- ja potilasturvallisuuskeskuksen asiantuntijanäkemys 2/2

- Hoitoon pääsyn viiveet aiheuttavat asiakas- ja potilasturvallisuusriskin kaikille ikäryhmille. Riski hoidon haittavaikutuksille ja vaaratapahtumille on suurin haavoittuvassa asemassa olevilla. He myös toipuvat hitaammin haittojen seurauksista.
- Nopean hoitoon pääsyn tärkeys korostuu lasten ja nuorten kohdalla. Lasten ja nuorten positiivinen erityiskohtelu on perusteltua lapsen edun ensisijaisuuden vuoksi. Hoitoon pääsyn nopeutumisen on aikaisemmin arvioitu parantavan erityisesti mielenterveyden ongelmista ja oireista kärsivien lasten ja heidän perheidensä tilannetta. Lisäksi mm. hallituksen esitys lasten ja nuorten terapiatakuusta edellyttää toteutuakseen lääketieteelliseen arvioon pääsyn kohtuullisessa 14 vrk:n ajassa.
- Keskus kiinnittää huomiota siihen, että haavoittuvia asiakasryhmiä on muitakin, esim. vammaiset, mielenterveys- ja päihdeongelmaiset, neuropsykiatrisista ja kognitioon vaikuttavista sairauksista kärsivät sekä ikääntyneet. Tutkimusten mukaan haavoittuvassa asemassa olevien riski huonompiin hoitotuloksiin ja vakaviin hoidon haittavaikutuksiin ja ´pysyvään haittaan on koholla.
- Puutteet hoitoon pääsyssä vaarantavat asiakas- ja potilasturvallisuutta erityisesti alemmassa sosioekonomisessa asemassa olevien parissa.

Kiitos

Tuija Ikonen, tuija.ikonen@ovph.fi, puhelin 040 5795482

Asiakas- ja potilasturvallisuuskeskus
Klient- och patientsäkerhetscentret